

Az ITHACA eszköztár

**Az emberi jogok és az általános egészségügyi ellátás ellenőrzésére a
Mentális egészséggel kapcsolatos egészségügyi és szociális intézményekben**

2010

A jelen kiadvány az Institutional Treatment, Human Rights and Care Assessment (ITHACA - Intézményi kezelés, emberi jogok és ellátás felmérése) című projekt eredményeként született meg. A projektet az Európai Unió finanszírozta a Public Health Programme (Közegészségügyi Program) keretein belül (www.ithacastudy.eu)

Köszönetnyilvánítás

A jelen kiadvány az Institutional Treatment, Human Rights and Care Assessment (ITHACA - Intézményi kezelés, emberi jogok és ellátás felmérése) című projekt eredményeként született meg. A projektet az Európai Unió finanszírozta a Public Health Programme (Közegészségügyi Program) keretein belül. Az ITHACA Projekt és az Eszköztár kifejlesztését egy 5 központban dolgozó csapat vezette:

Pszichiátriai Intézet, King's College London, Anglia: Graham Thornicroft, Jennifer Randall, Tamara Shaw, Diana Rose (a projekt koordinálásának felelőse).

Ludwig Boltzmann Society (Ludwig Boltzmann Társaság), Institute for Social Psychiatry (Szociálpszichiátriai Intézet), Bécs, Ausztria: Heinz Katschnig, Gisela Hagmair, Livia Mutsch, Christa Straßmayr, Gabriele Niedermayer, Traude Izaak (a projekt koordinálásának felelőse).

Mental Disability Advocacy Center (Központ a Mentális Sérültek Jogaiért), Budapest, Magyarország: Oliver Lewis, Csilla Budai, Jasna Russo, Anna Hornyik (az Eszköztár emberi jogi elemeinek kialakításáért felel)

Section of Psychiatry and Clinical Psychology (Pszichiátriai és Klinikai Pszichológiai Részleg), Veronai Egyetem, Olaszország: Lorenzo Burti, Antonio Lasalvia, Sara Bernardelli, Elisa Berti, Irene Fiorini, Massimo Garatti, Cinzia Papa (az Eszköztár általános egészségügyi ellátási elemeinek kialakításáért felel)

National Institute for Health and Welfare (Országos Egészségügyi és Jóléti Intézet), Helsinki, Finnország: Kristian Wahlbeck, Susanna Hietala, Sarianna Sallamaa, Markku Salo, Tom Stenman (a projekt kiértékeléséért felel)

Ezen túlmenően a következő európai partnerek működtek együtt az ITHACA projektben:

Belgium:	Chantal Van Audenhove, Marian De Groof, Sofie Taeymans, Else Tambuyzer
Bulgária:	Valentina Hristakeva, Dimitar Germanov
Cseh Köztársaság:	Barbora Wenigová, Pavla Šelepová, Jan Stuchlik, Michal Balaban
Németország:	Harald Zäske, Maria-Adelheid Stelzner
Görögország:	Marina Economou, Eleni Louki, Eleonara Kanellopoulou, Maria Charitsi, Natassa Vasilaki
Litvánia:	Arunas Germanavičius, Dovile Juodkaite, Giedrius Sadzevičius
Hollandia:	Jaap van Weeghel, Judith Hasker, Annette Plooy
Románia:	Radu Teodorescu, Iuliana Radu, Claudia Damian, Moraru Ortansa
Szlovákia:	Janka Hurova, Peter Lalik
Törökország:	Alp Uçok, Serap Serbest, Gülşah Karadayı

Tartalom

1. szakasz – Az Eszköztár célja	5
2. szakasz – Melyek az emberi jogok?	9
2.1 Emberi jogok szabványai	10
2.2 Az emberi jogok regionális szabványai és mechanizmusai	11
2.3. A fogyatékossgal élők jogairól szóló ENSZ-egyezmény (CRPD).....	13
2.3.1 „Fogyatékossgal élő személyek”	14
2.3.2 A CRPD újításai	15
2.3.3 A CRPD mechanizmusai	16
3. szakasz - Mi az általános egészségügyi ellátás?	17
3.1 Az általános egészségügyi ellátás keretrendszere	17
3.2 Egészség elősegítése és betegség-megelőzés	19
3.3 Az általános egészséget befolyásoló életmódi tényezők	20
3.4 Komorbiditás- és mortalitás-többlet	22
3.5 Tanulás/szellemi fogyatékossgok és általános egészségügyi ellátás	24
3.6 Megbélyegzés, megkülönböztetés és „diagnosztikai elfedések”	24
3.7 Hozzáférés a mentálegészségügyi ellátáshoz.....	26
3.8 Oltás és immunizálás	27
3.9 A megfelelő kezelés és ellátás biztosításának ellenőrzése	28
3.10 Felírt gyógyszerek iatrogén kockázatai.....	29
3.11 Az egészségügyi ellátás döntéshozatalában való részvétel.....	29
4. szakasz – Miért kell ellenőrizni az emberi jogokat?.....	30
5. szakasz – Az emberi jogok ellenőrzési elvei.....	34
5.1 Károkozás elkerülése.....	34
5.2 Rendszeres ellenőrzések végzése	34
5.3 Függetlenség bizonyítása	34
5.4 Hitelt érdemlő csapat felépítése	35
5.5 Megbízható adatok gyűjtése	36
5.6 Sajátítson el egy vizsgálódó beállítottságot	36
5.7 Tárolja biztonságos helyen az adatokat.....	36
6. szakasz – Az emberi jogok ellenőrzési elvei.....	38
6.1. 1. módszer Interjú.....	38
6.2: 2. módszer Megfigyelés.....	45
6,3. 3. módszer Dokumentáció áttekintése	46
6,4. Információk rögzítése.....	47
7. szakasz – Az emberi jogi ellenőrzés tíz lépése.....	49
1. lépés: Az ellenőrzés céljainak megállapítása	49
2. lépés: Az ellenőrző csoport kiépítése	50
3. lépés: Ellenőrök képzése.....	51
4. lépés: Háttérinformációk összegyűjtése.....	53
5. lépés: Látogatások megtervezése	57
6. lépés: Látogatások végrehajtása.....	60
7. lépés: Jelentés megírása.....	62
8. lépés: Jelentések terjesztése.....	65

9. lépés: A folyamat kiértékelése	66
10. lépés: Jövőbeni látogatások megtervezése	66
8. szakasz – Útmutató a 9. fejezetben rögzített azonnali kérdésekhez.....	68
9. Szakasz Emlékeztető kérdések a monitoring látogatáshoz (30 rész).....	75